

BAB V

KACINDEKAN JEUNG SARAN

5.1. Kacindekan

Dumasar kana hasil analisis jeung déskripsi data dina bab IV, aya sababaraha hal anu bisa dicindekkeun.

- a. Para pajabat di lingkungan pamaréntahan Kabupatén Bandung némbongkeun kasatiaan anu négatif atawa can satia kana basa Sunda. Ieu hal katitén dina panalungtikan pola makéna basa para pajabat sapopoé anu nuduhkeun yén ngagunakeun basa Sunda téh masih héngkér. Para pajabat lolobana ngagunakeun basa Indonesia dina kagiatan nyarita sapopoé. Dumasar kana mitra catur, kagiatan nyarita ku basa Indonesia (42%) kaasup nyarita jeung pingpinan, babaturan di luar pagawéan, jeung babaturan nu lain pituin Sunda. Nyarita ngagunakeun basa Sunda (48%), leuwih luhur 4% tibatan nyarita basa Indonesia. Ieu hal masih kénéh alus sok sanajan kurang optimal. Lolobana nyarita ku basa Sunda dilakukeun jeung indung, bapa, adi/lanceuk, aki/nini, jeung babaturan nu papada urang Sunda. Dumasar kana kagiatannana, para pajabat lolobana ngagunakeun basa Indonesia (40%) kaasup nalika, masang status di jejaring sosial, *SMS*-an, rapat, ngitung, jeung ngimpi. Sedengkeun nalika ngambek jeung ngadu'a lolobana ngagunakeun basa Sunda. Ieu hal hartina basa Sunda loba digunakeun nalika kaayaan atawa kagiatan intim atawa internal hungkul. Dumasar kana média karesep anu mindeng digunakeun ku para pajabat lolobana masih média basa Indonésia, ditilik tina koran, majalah, siaran TV jeung musik, lolobana para pajabat mikaresep musik Indonesia, malah kana musik mah méh nyéréd kana musik asing. Dumasar kana tempatna, para pajabat ogé lolobana ngagunakeun basa Indonesia (43%), basa Sunda (41%), jeung basa campuran jeung absa séjén (16%). Nyarita basa Sunda lolobana nya éta di imah, di kantor, pasar jeung di angkutan umum. Sésana di bank, réstoran, kantor Pos (jasa ngirim barang), jeung ruang rapat ngagunakeun basa Indonesia. Para pajabat miboga sikep kasatiaan anu hadé, para pajabat miboga persépsi yén bisa ngagunakeun basa Sunda téh penting, ngagunakeun basa Sunda di kulawarga téh penting, jeung

penting ngajarkeun basa Sunda ka budak ti leuleutik. Sanajan miboga persépsi anu hadé kana basa Sunda, tapi prak-prakanana basa Sunda digunakeun kalayan teu optimal. Ku kituna, kasatiaan para pajabat kana basa Sunda kawilang négatif.

- b. Kareueus para pajabat kana basa Sunda nya éta positif (53%). Para pajabat geus nyieun basa Sunda jadi lambang idéntitas. Para pajabat ogé ngarasa penting ngagunakeun basa Sunda di luar daérah Jawa Barat, penting ngamimitian gunem catur ngagunakeun basa Sunda, jeung perlu ngawanohkeun kekecapan/istilah kasundaan ka lain urang Sunda pikeun ngaronjatkeun *eksistensi* basa Sunda. Para pajabat ogé teu panuju nalika aya nu ngahina basa Sunda, kitu deui ka nu miboga persépsi yén basa Sunda téh kuno. Sikep saperti kitu geus némbongkeun sikep kareueus kana basa Sunda anu positif.
- c. Kasadaran para pajabat kana ayana norma basa Sunda kawilang positif tapi teu optimal (43%). Disebut positif ku sabab MJKB sadar yén penting bisa ngagunakeun TBS jeung penting ayana TBS pikeun kasopanan nalika nyarita. Disebut teu optimal ku sabab para pajabat sorangan can bisa ngalarapkeun Tatakrama Basa Sunda kalayan hadé. Sakabéh soal ngeunaan kalimah anu maluruh TBS, lolobana dijawab salah ku MJKB. Kasadaran kana ayana norma basa Sunda geus aya, tapi pangaweruh ngeunaan Tatakrama Basa Sunda can dipikaweruh, anu antukna TBS jarang digunakeun. Ieu hal bisa ngalantarankeun para pajabat jadi sieun salah dina ngagunakeun basa Sunda, anu antukna basa Sunda tara digunakeun nalika nyarita. Ku kituna, kasadaran para pajabat kana basa Sunda téh positif tapi teu optimal.

5.2 Saran

Dumasar kana panalungtikan anu geus dilaksanakeun, aya sawatara saran anu hayang ditepikeun ku panalungtik pikeun kamekaran basa Sunda sangkan leuwih nanjeur ogé ngaronjatkeun sikep positif Mojang Jajaka Kabupaten Bandung.

- a. Pamaréntah Kabupatén Bandung perlu nyieun perbup anu ngawajibkeun para pajabat ngagunakeun basa Sunda dina poé nu tangtu, misal Jumaah Nyunda. Jadi, nalika aya acara atawa kagiatan ogé, basa Sunda minangka basa

panganteurna. Nalika kudu aya peraturan kitu, anu bakalan mingpin acara atawa nyarita di hareup gé kudu nagawasa kana basa Sunda nu antukna bakal diajar basa Sunda leuwih teleb, ogé basa Sunda moal ilang sabab terus digunakeun ku nu bogana.

- b. Pamaréntah Kabupaten Bandung ngayakeun seminar, *workshop*, atawa *pelatihan* pikeun ngagunakeun basa Sunda anu hadé kaasup Tatakrama Basa Sunda. Ieu hal dipiharep bisa ngarojatkeun kamampuh para pjabat dina ngagunakeun basa Sunda, ogé ngaronjatkeun kapercayaan para pjabat dina ngagunakeun basa Sunda.
- c. Hasil ieu panalungtikan dipiharep bisa dijadikeun réferénsi pikeun panalungtikan anu sawanda.
- d. Dipiharep dina pabukon pamaréntah atawa di unggal dinas bisa nyadiakeun buku-buku bacaan ngeunaan kasundaan, supaya para pjabat bisa leuwih teleb pangaweruhna ngeunaan kasundaan.
- e. Minangka saran anu umum ngeunaan basa Sunda anu kudu dipupuk ti leuletik, Leuwih hadé lamun diayakeun Uji Kamampuh Basa Sunda minangka standar pikeun mikanyaho kamampuh basa Sunda hiji jalma. Jadi teu ngan saukur basa Indonesia (UKBI) atawa basa Inggris (TOEFL) anu boga standar téh, tapi basa Sunda ogé anu bisa méré sumanget pikeun ngahontal skor anu hadé minangka meunangkeun prédikat “bisa” basa Sunda atawa “mahér” ngagunakeun basa Sunda. Lamun hususna keur siswa, ieu hal bisa ngaronjatkeun kahayang siswa pikeun diajar basa Sunda dina ngahontal skor Uji Kamampuh Basa Sunda.